

Eurozóna a alternatívy európskej ekonomickej integrácie

PETER GONDA

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE

---

2. stretnutie SAMBA Slovensko
(Bratislava, 10. september 2013)

„...človek unesený pôvabom vlastnej koncepcie vládnutia...si predstavuje, že vie usporiadať členov veľkej spoločnosti tak, ako figúrky na šachovnici. Neberie do úvahy, že šachové figúrky sa môžu pohybovať len z donútenia rukou, zatiaľ čo na veľkej šachovnici ľudskej spoločnosti má každá figúrka vlastný zdroj pohybu, odlišný od toho, ktorý by jej chcel vnútiť zákonodarný zbor.“

(Adam Smith, 1759)

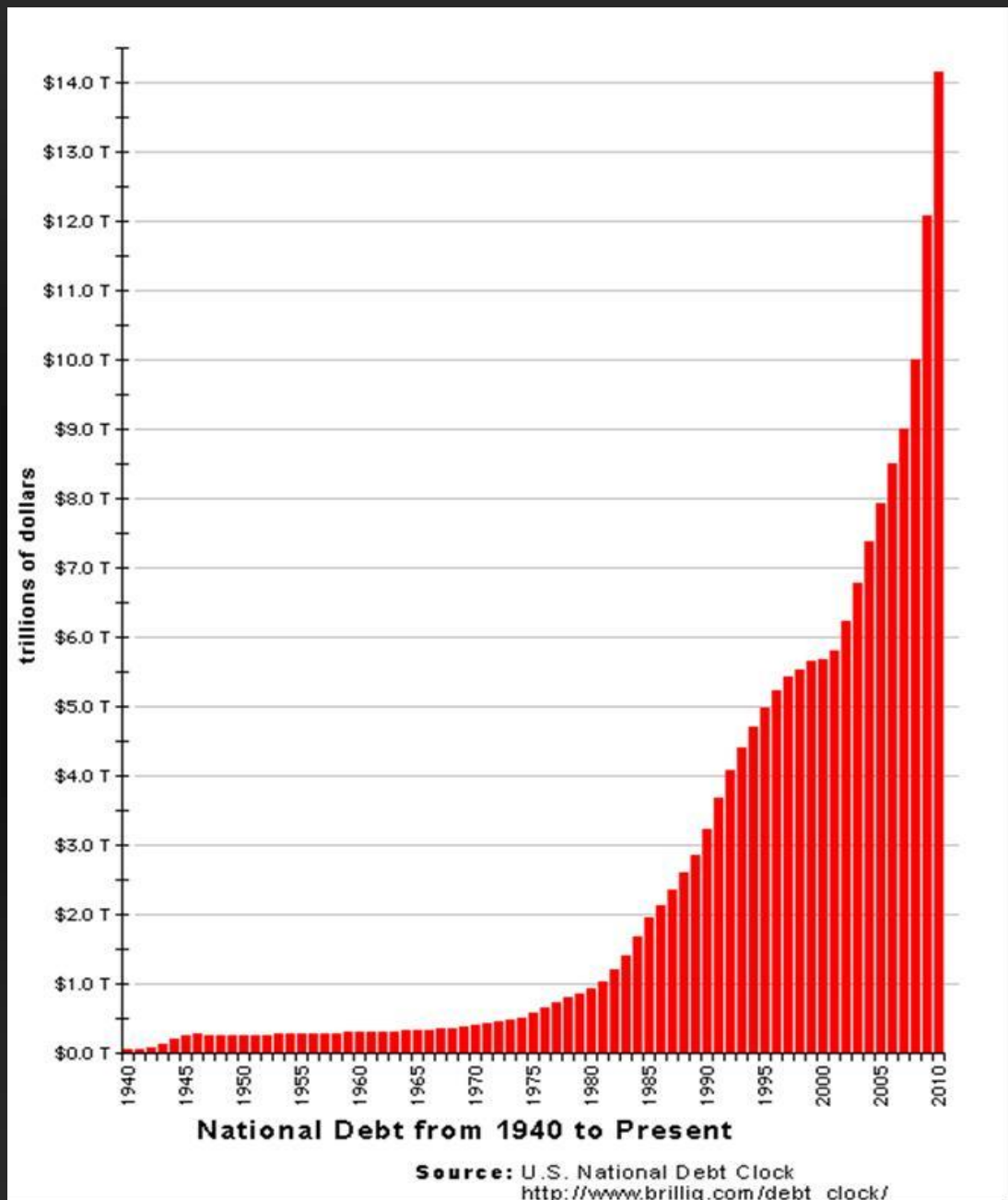
„Problémy vyvolané vedomým riadením ekonomických záležitostí na národnej úrovni sa zväčšujú, ak sa to isté skúša na nadnárodnej úrovni.(...) Rastie nevyhnutnosť spoliehania sa na donucovanie.“

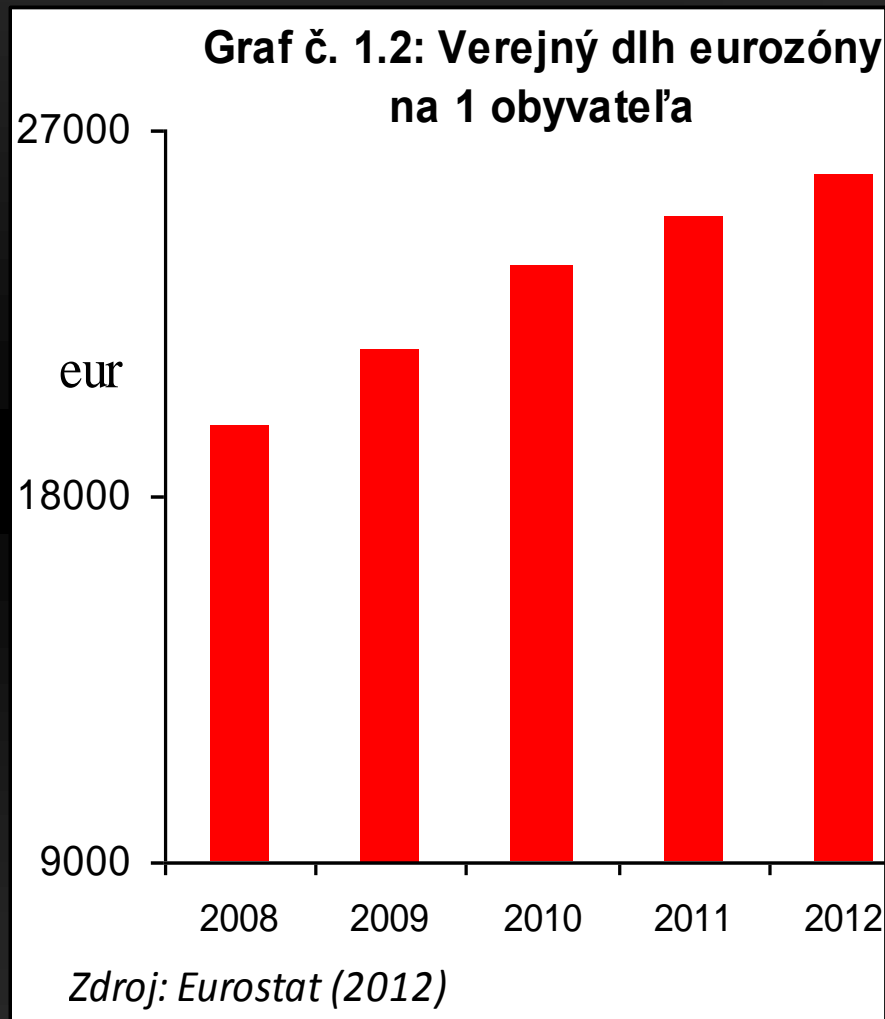
(Friedrich August von Hayek, 1944)

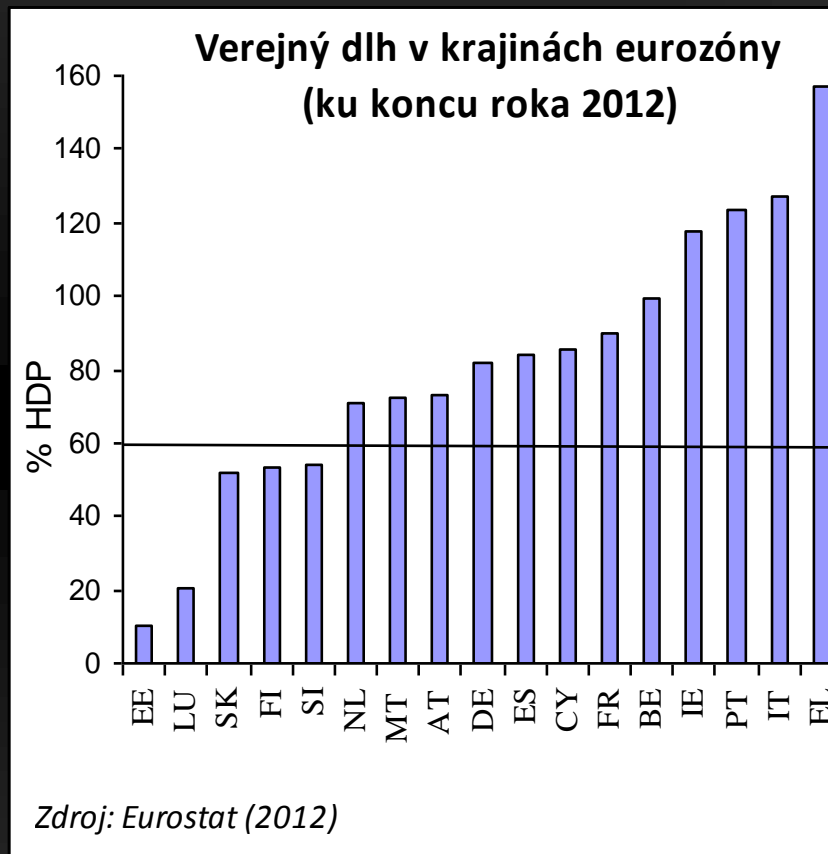
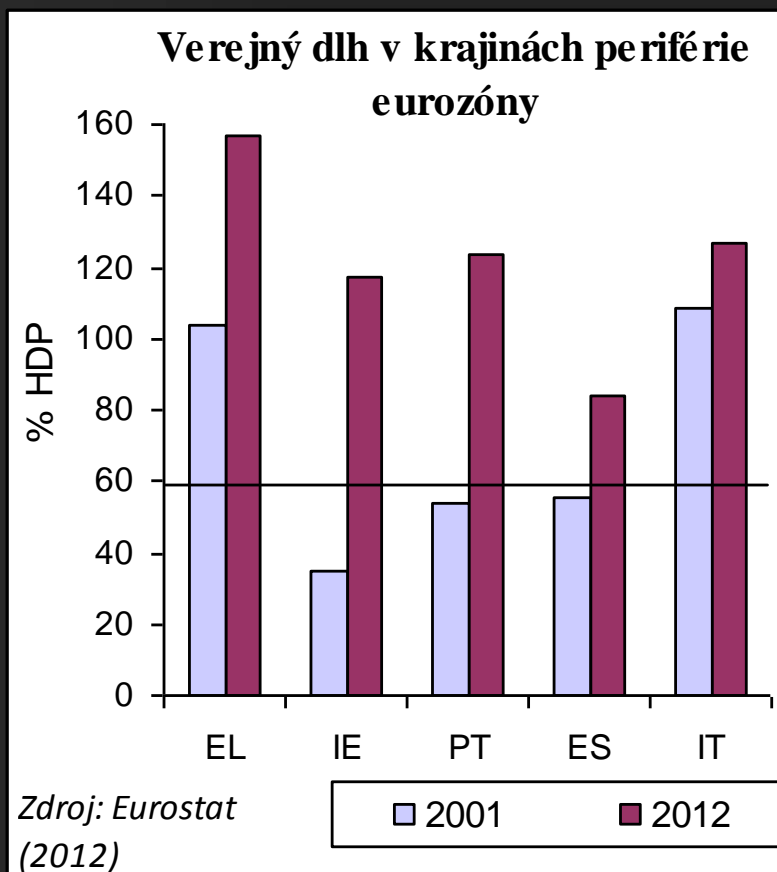
Vývoj veřejného dlhu USA (1940 – 2010)

Eurozóna na palube potápajúceho sa Euro-Titanicu

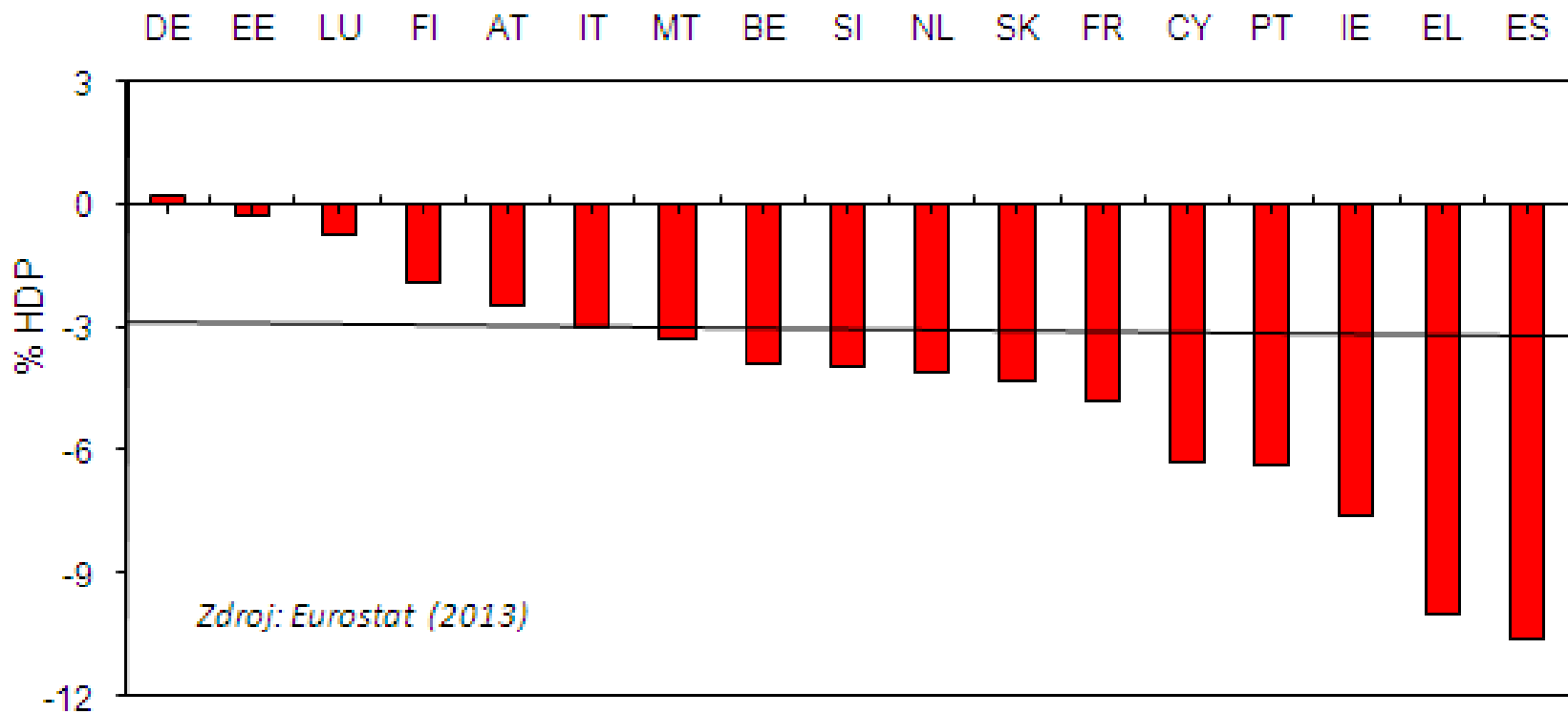

Eurozóna na palube potápajúceho sa Euro-Titanicu

Eurozóna na palube potápajúceho sa Euro-Titanicu

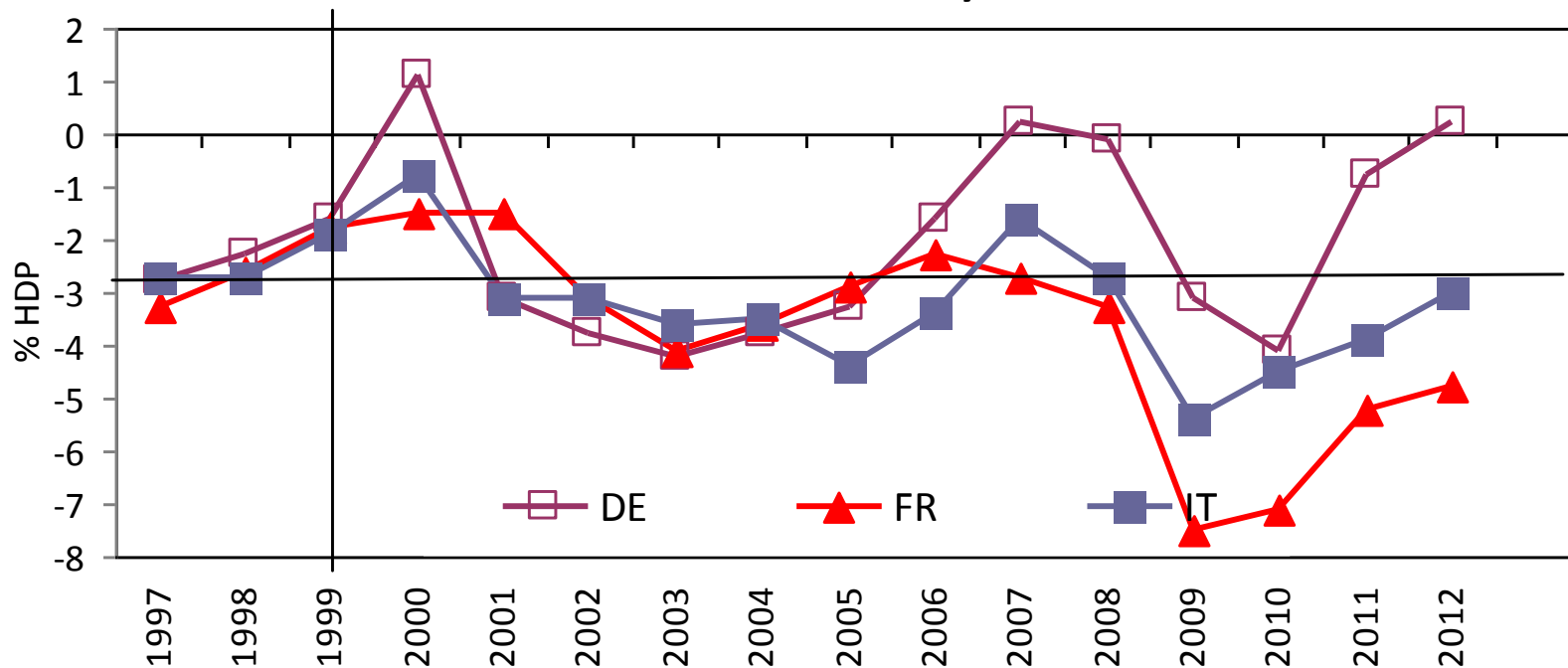
Saldo verejných financií v eurozóne v roku 2012

Eurozóna na palube potápajúceho sa Euro-Titanicu

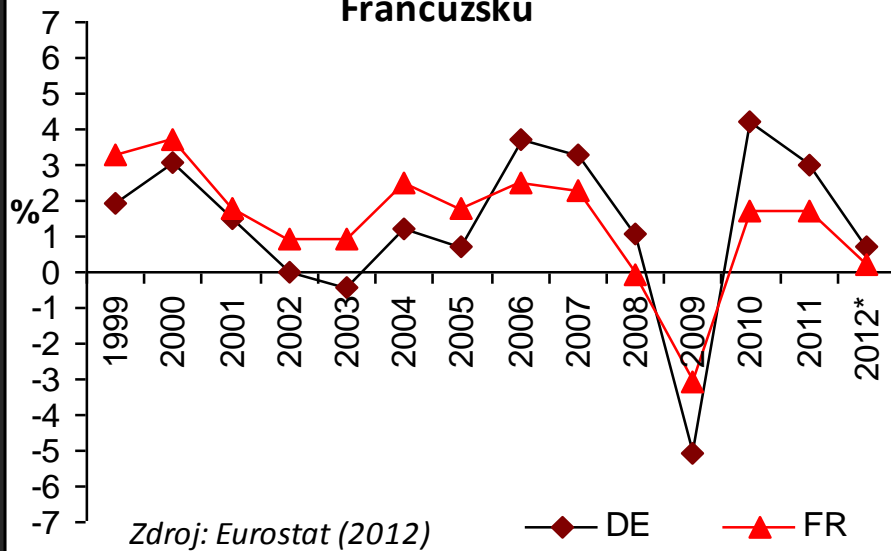
Saldo verejných financií k HDP vo vybraných krajinách eurozóny

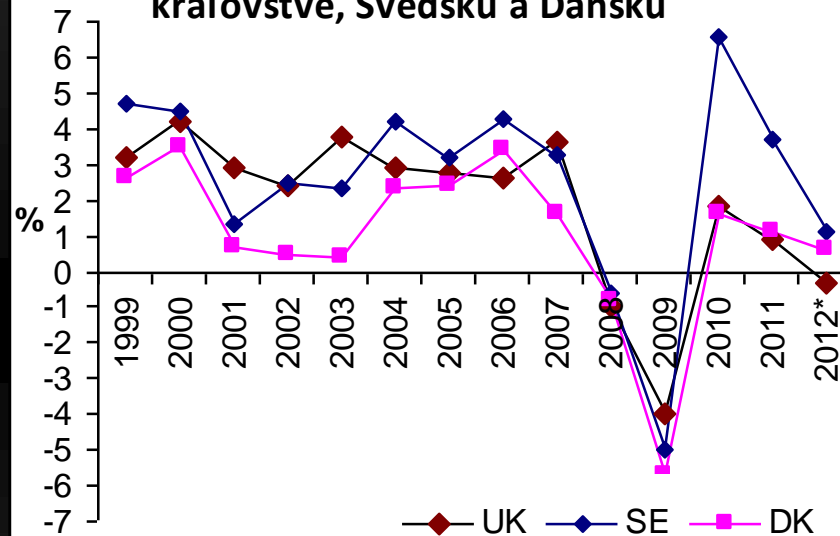
Zdroj: Eurostat (2013)

Eurozóna na palube potápajúceho sa Euro-Titanicu

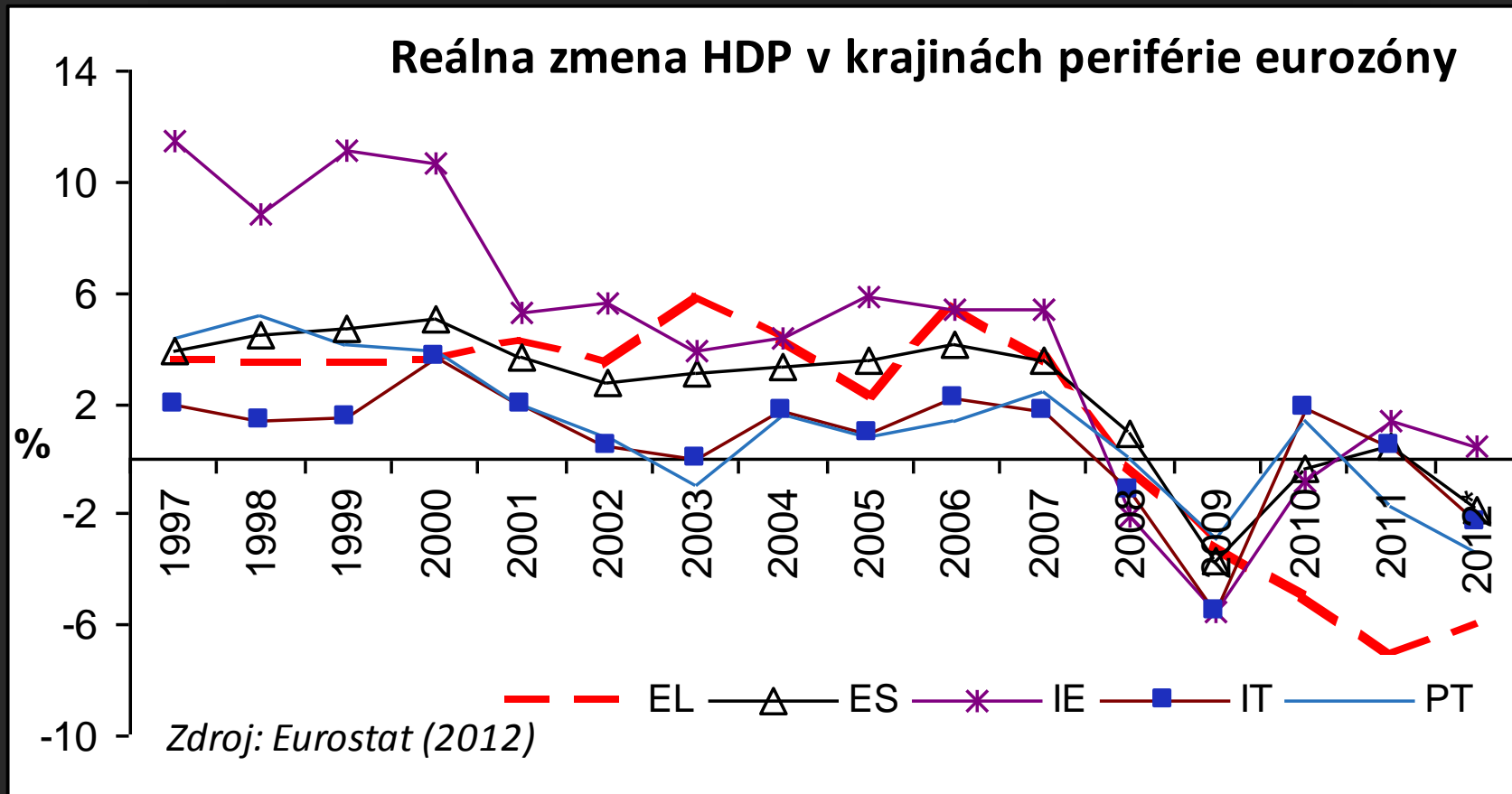
Reálna zmena HDP v Nemecku a Francúzsku

Reálna zmena HDP v Spojenom kráľovstve, Švédsku a Dánsku

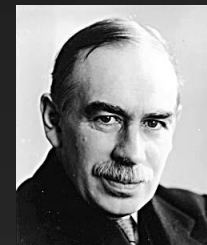
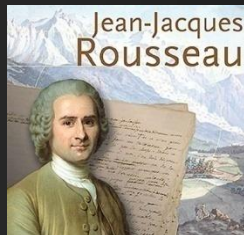
Eurozóna na palube potápajúceho sa Euro-Titanicu

Centrálne plánovanie a regulovanie s rastom úlohy vlády a na úkor osobnej zodpovednosti a vlastníctva

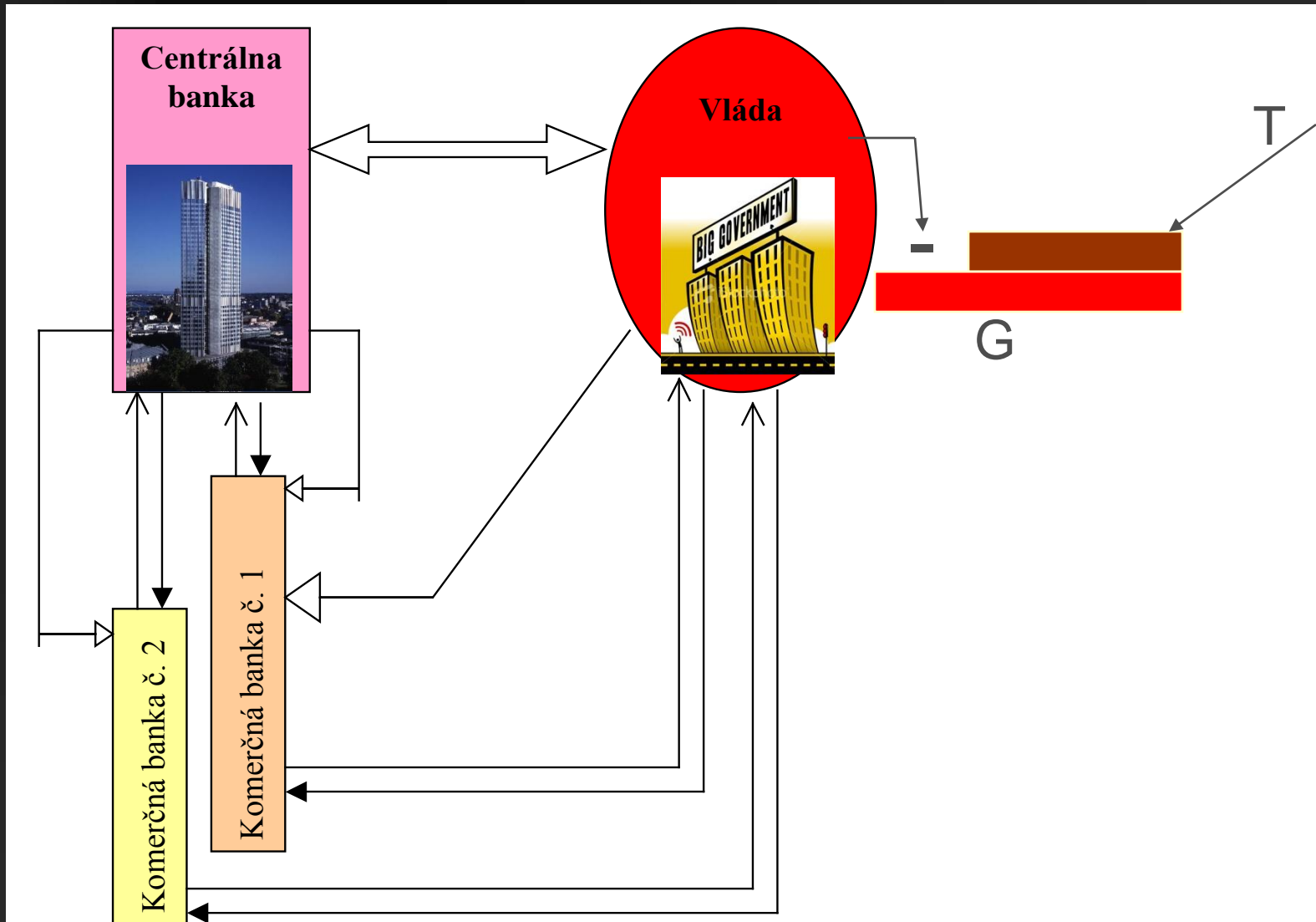
Zdroje v západných spoločnostiach

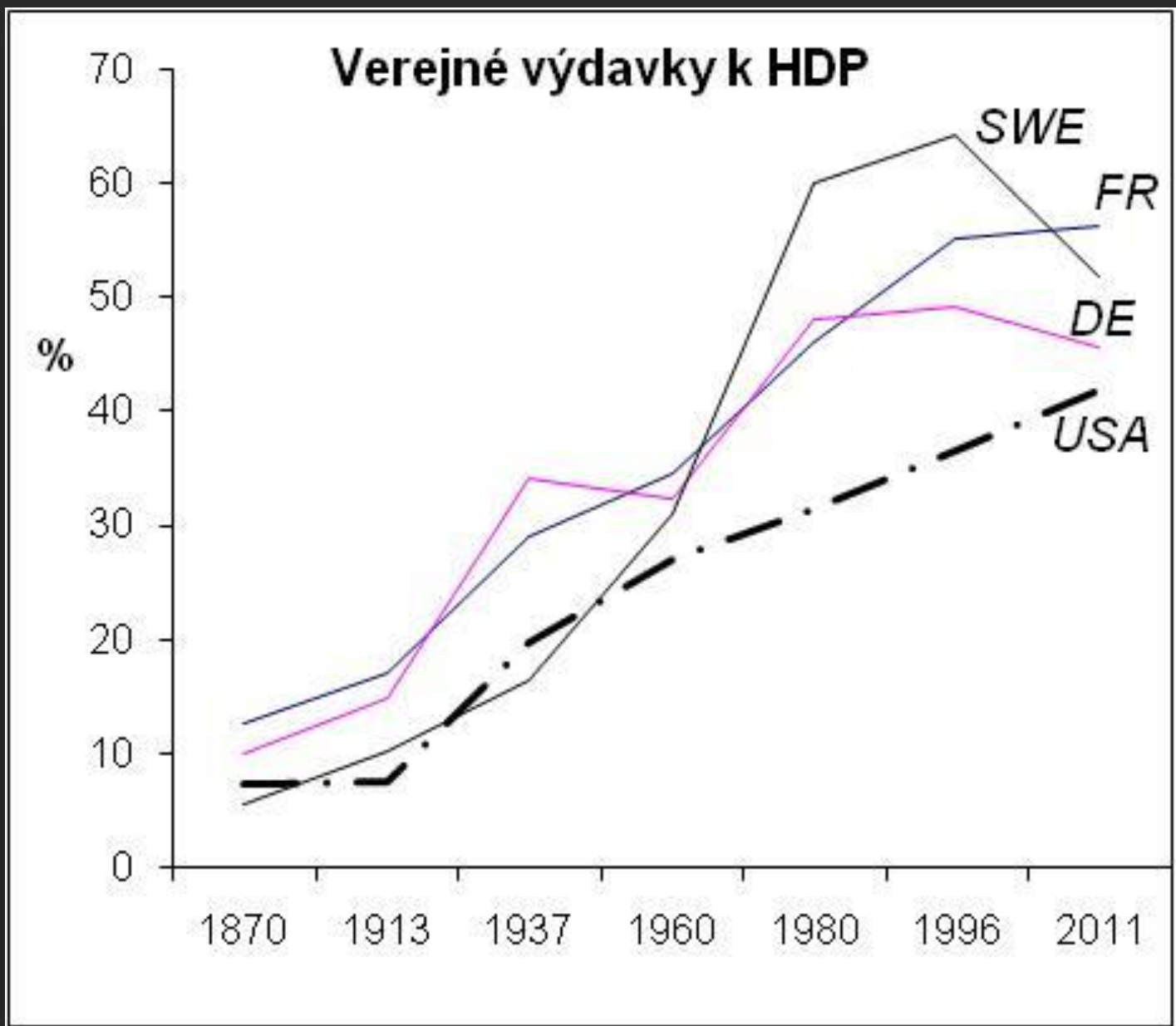

...

Súčasnosť: štátno-korporativistický a demokratický
systém s regulovanými trhmi a sociálnym štátom

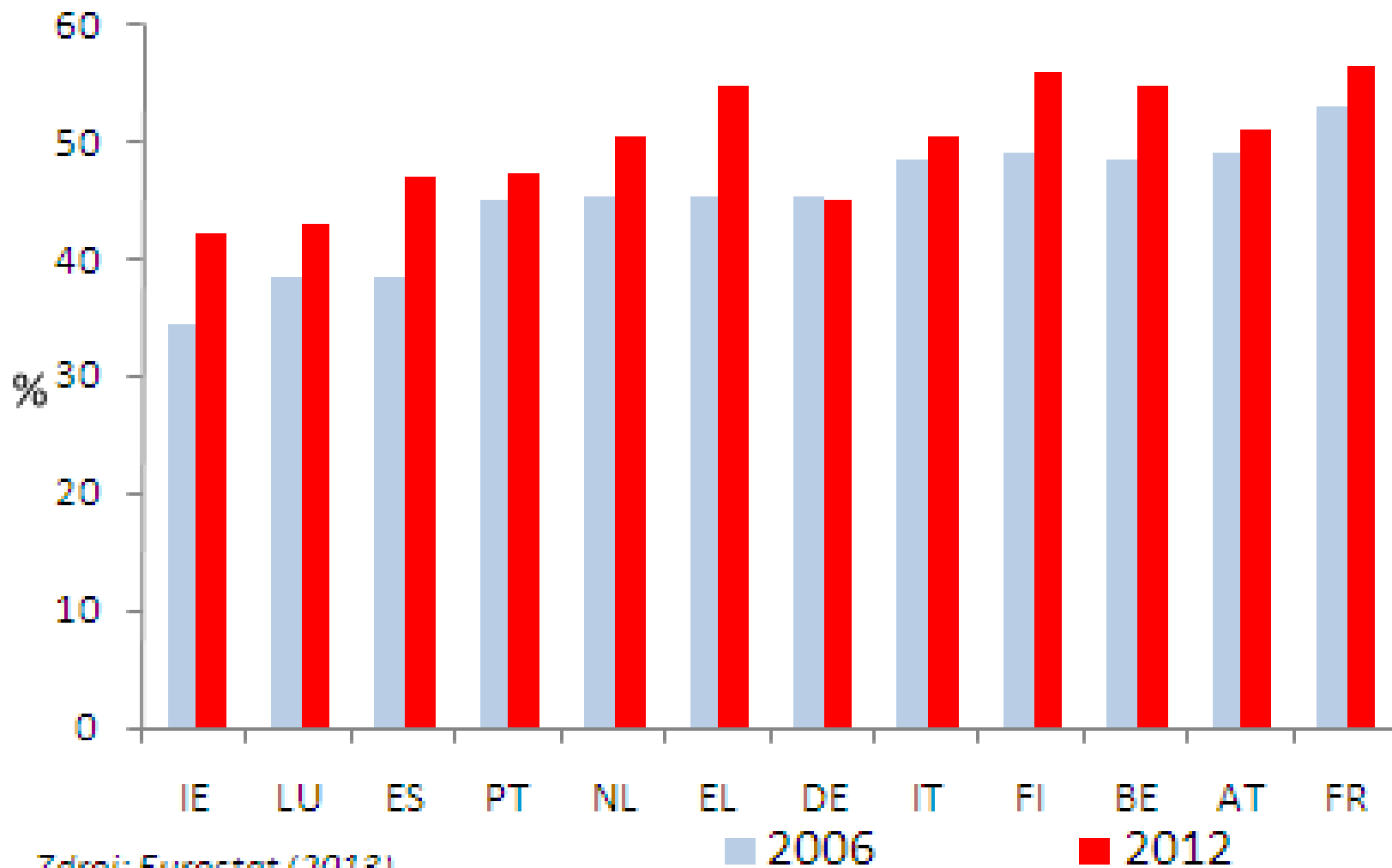
Centrálne plánovanie a regulovanie financií

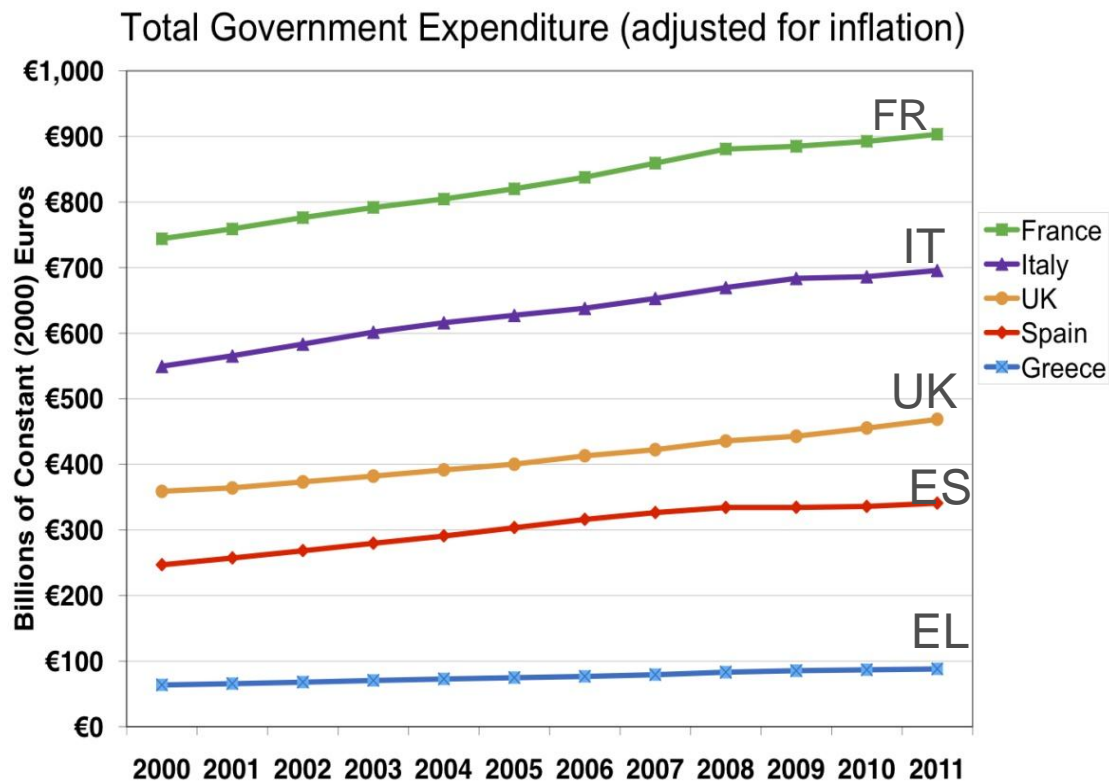
Zdroj: Tanzi (2005), OECD (2012)

Verejné výdavky k HDP v pôvodných krajinách EMU

Zdroj: Eurostat (2013)

Medziročné zvyšovanie verejných výdavkov

Source: Eurostat via epp.eurostat.ec.europa.eu. Accessed on 5/8/2012.
Produced by: Veronique de Rugy, Mercatus Center at George Mason University

Zdroj: Rugy (2012)

Europříčiny:

- eurozóna ako menová únia s nadnárodným a administratívnym monopolom fiat peňazí
- euro ako súčasť európskej integrácie, postavenej na centrálne riadenej harmonizácii a regulácii
- menovo-fiskálne nastavenie v EMU, eurosystéme a politika ECB
- neflexibilné, regulované podmienky a iné systémové príčiny

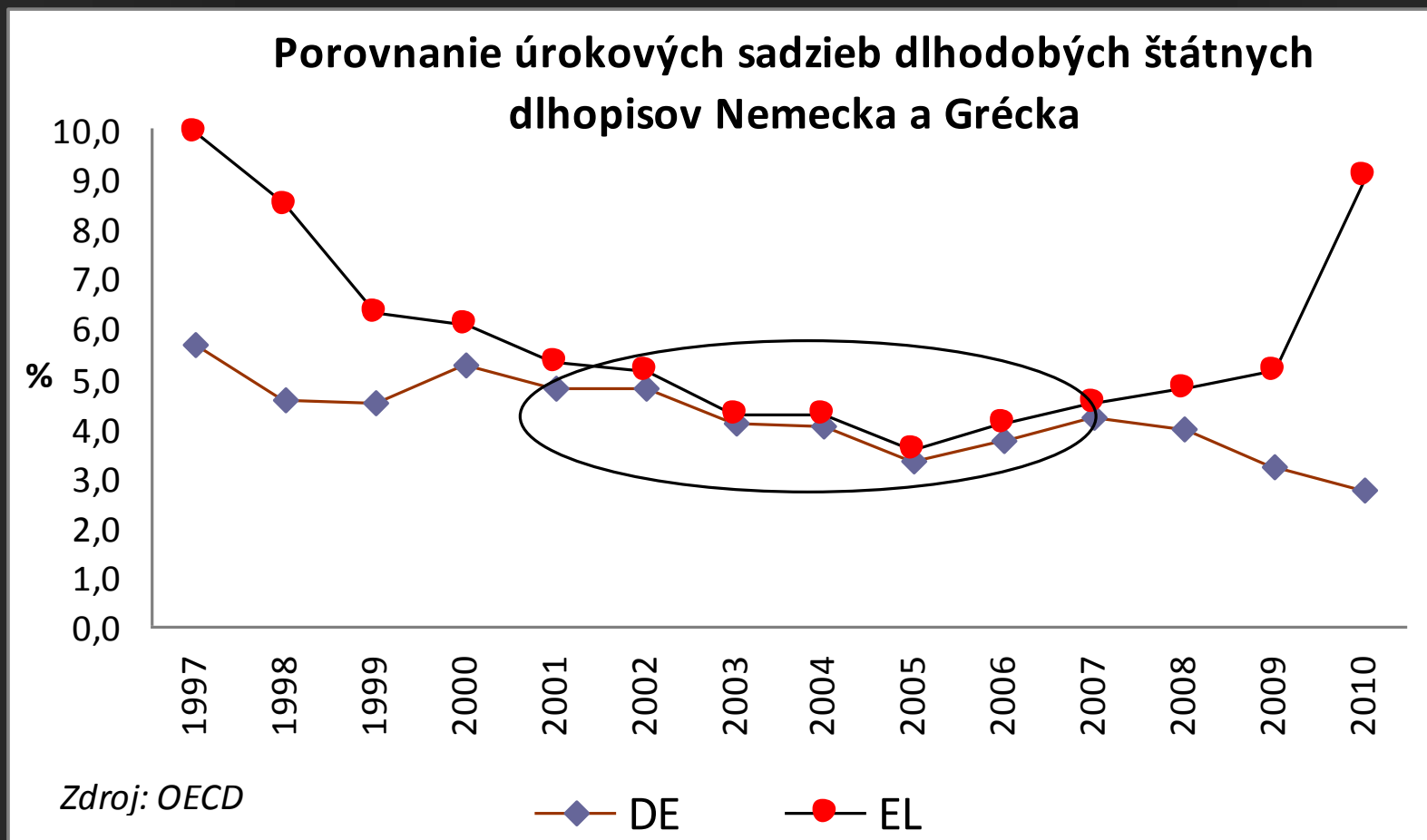
Euro:

politicky motivovaný experiment so spoločnou *fiat menou* a centrálnou bankou viacerých štátov, umožňujúci financovanie vládnych deficitov krajín eurozóny ECB

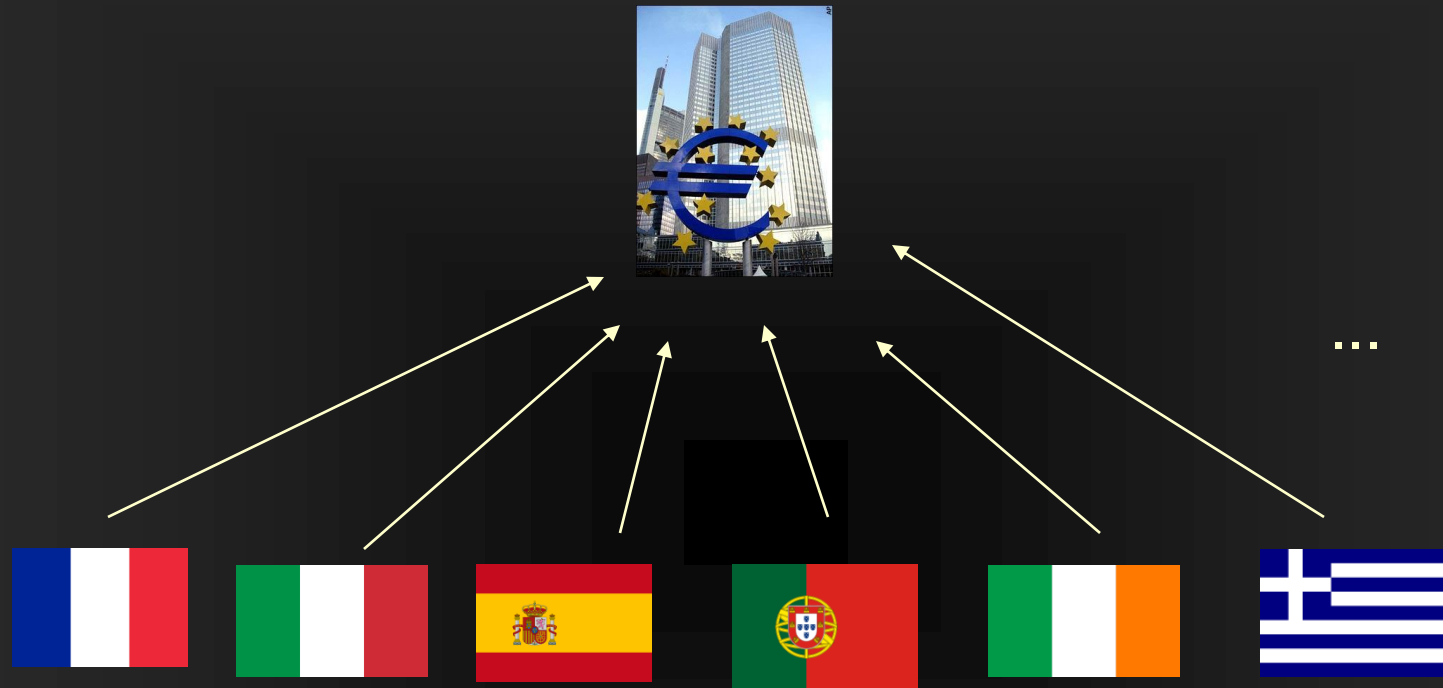
„Výsledným efektom jednotnej európskej meny by bolo upevnenie zdrojov a koreňov zla, ktoré pochádzajú z vládami vytvorených monopolov na vydávanie peňazí“ (Hayek, 1976)

„Euro je poznamenané verejným intervencionizmom a [menovým] nacionalizmom“ (Pascal Salin)

Poznámka: Úrokové sadzby zodpovedajú ročným výnosom štátnych cenných papierov so splatnosťou 10 rokov.

Eurotragédia spoločnej pastviny

- „motivácia vlád eurozóny externalizovať náklady [spojené s rozpočtovými deficitmi a ich dôsledkami] cez euro a pokles jeho kúpnej sily aj na daňovníkov a voličov mimo ich krajiny (Bagus, 2011) – motivácia vlád zadlžovať sa

Systemové problémy v eurozóne:

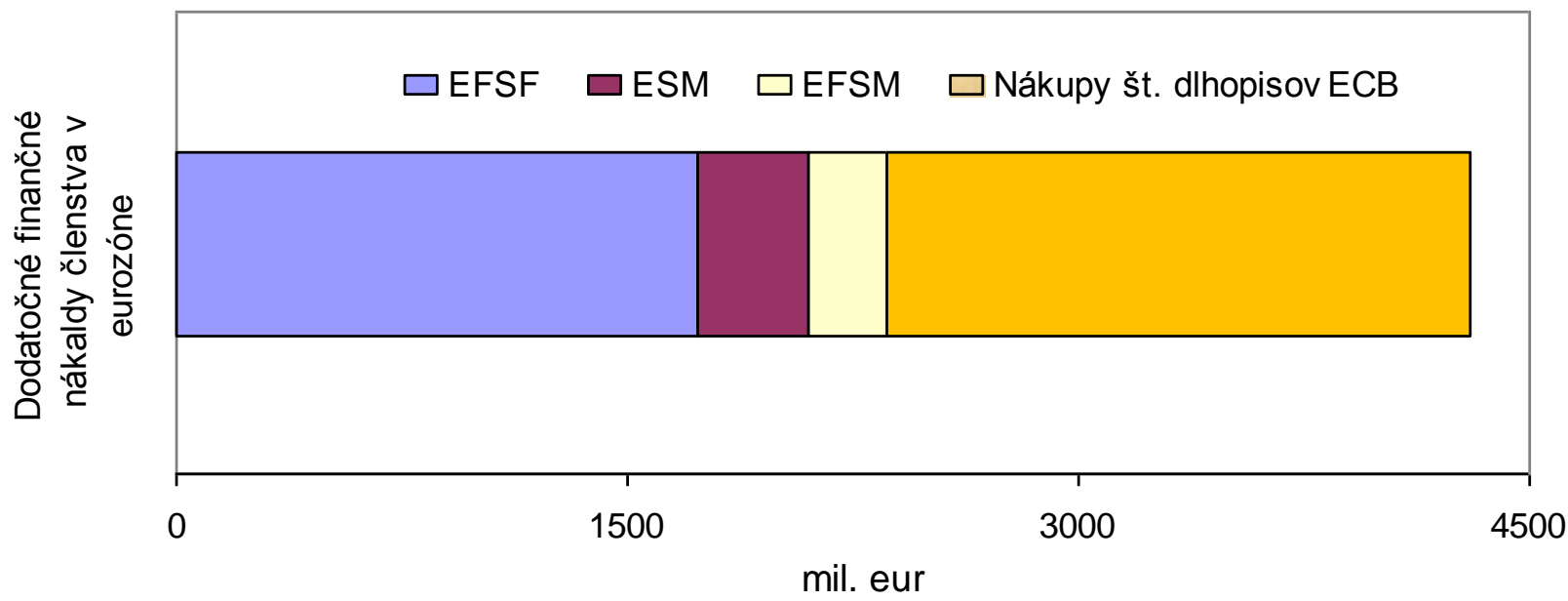
- prehlbovanie zadlžovania, morálneho hazardu a motivácií k nim a externalizovanie nákladov (vytvárajúca sa *Európska dlhová a transferová únia*),
- prehlbovanie cyklických výkyvov a divergencie,
- nadmerný rast peňazí, úverov a tlak na vyššiu infláciu (*inflačné euro*),
- euro ako nástroj (urýchlenia) politickej centralizácie,
- euro ako zdroj finančnej a inej nestability, pnutí a konfliktov.

Realizované snahy o riešenie problémov eurozóny ECB, EFSF, EFSM, ESM,...

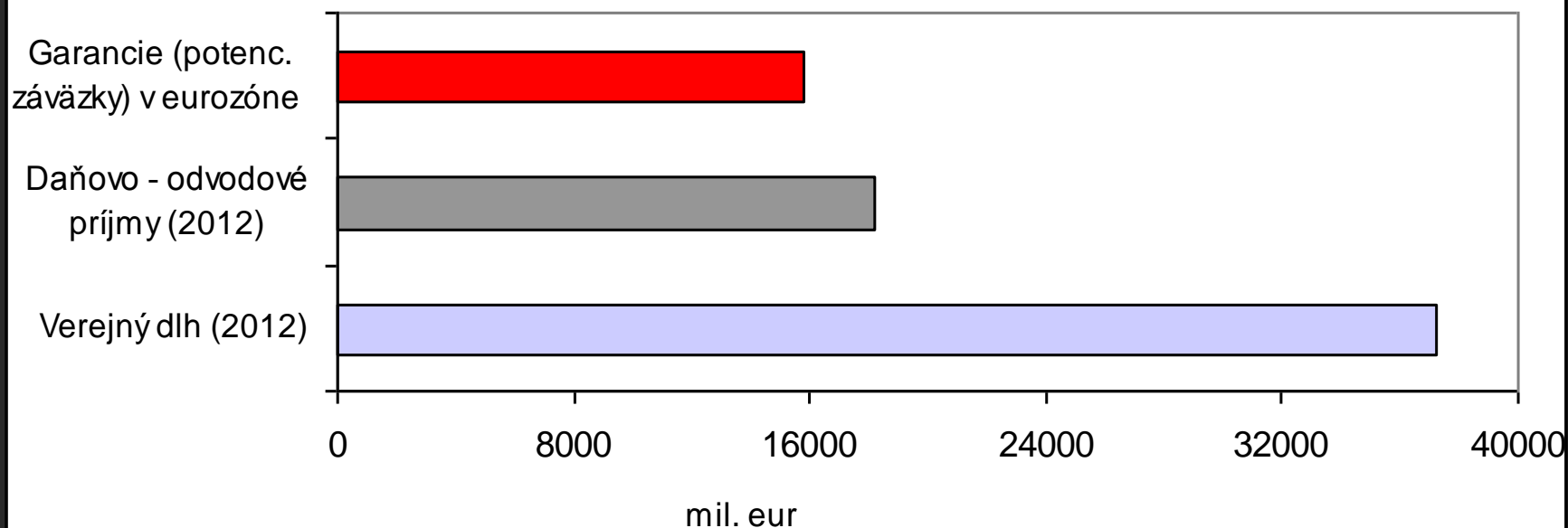
Dodatočná finančná záťaž Slovenska z členstva v eurozóne (ku koncu júna 2013)

Zdroj: INESS (2013), graf autor

Legenda: EFSF – Európsky nástroj finančnej stability (dočasný euroval),
ESM – Európsky stabilizačný mechanizmus (trvalý euroval),
EFSM – Európsky finančný stabilizačný mechanizmus, ECB – Európska centrálna banka

Vzniknuté garancie Slovenska súvisiace s členstvom v eurozóne (k júnu 2013)

Zdroj: INESS (2013), graf autor

Alternatívy vývoja

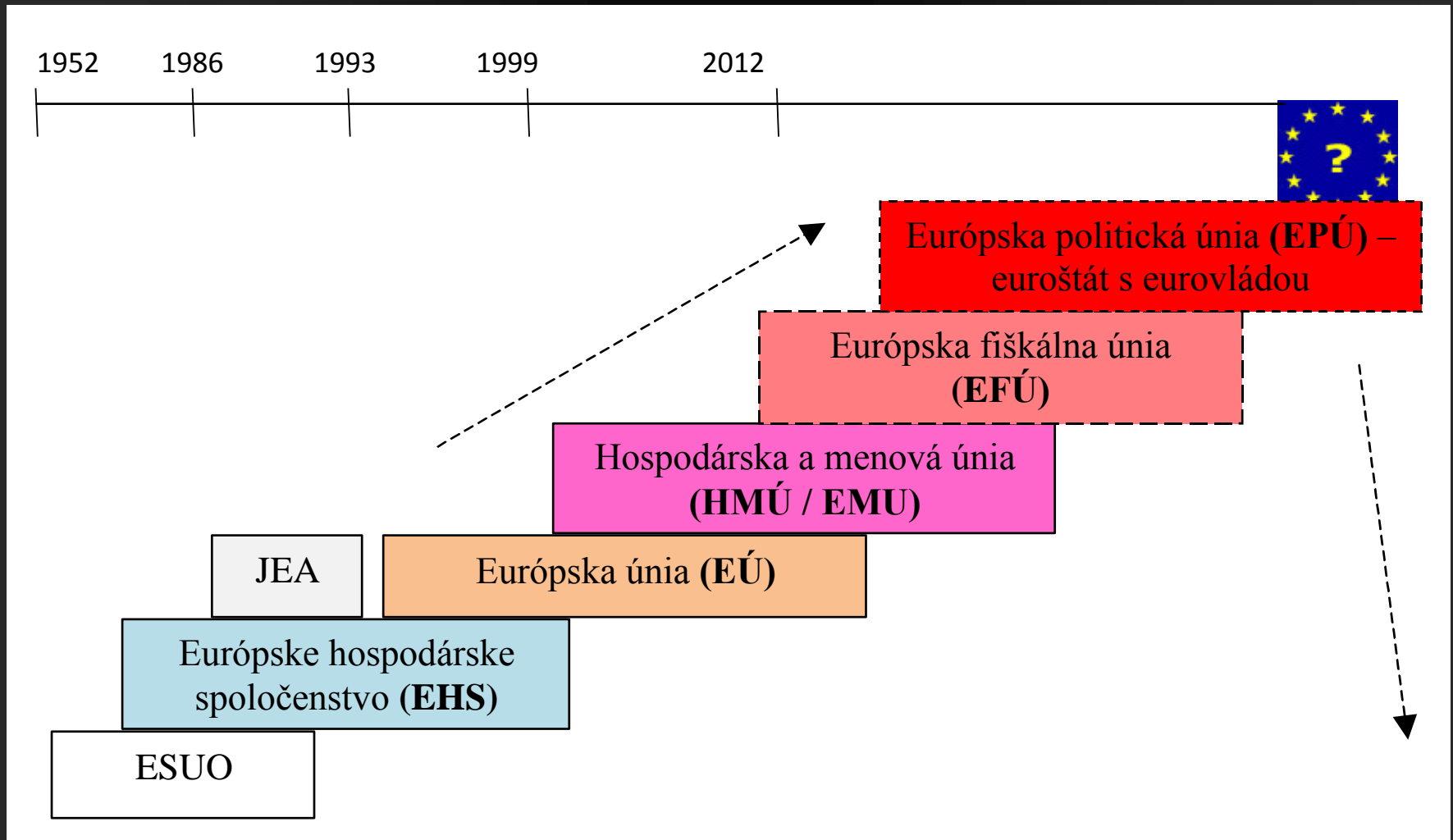
1. Status quo (menová únia bez fiškálnej únie)
2. Politická únia (menová únia s fiškálnou v euroštáte)
-
3. Mimo eurozóny, EÚ (rozštiepenie, ne/riadený rozpad, vystúpenie z eurozóny, prípadne aj EÚ)
4. Bezcolná zóna voľného obchodu bez centrálnych harmonizácií a regulácií ↓

Európska zóna slobodného trhu

↓
Svetová zóna slobodného trhu

Základné fázy európskej integrácie – smerovanie k európskej politickej únii

Legenda: ESUO: Európske združenie uhlia a ocele; JEA – Jednotný európsky akt

„Náklady na opustenie eurozóny treba porovnávať s obrovskými nákladmi súčasného systému, vrátane možnosti jeho kolapsu. Opustenie eurozóny znamená prestať byť súčasťou proinflačného samozničujúceho menového systému s bujnejúcimi sociálnymi štátmi, upadajúcou konkurencieschopnosťou, štátnou pomocou, dotáciami, transfermi, morálnym hazardom, konfliktmi medzi národmi, centralizáciou a stratou slobody.“

(Philipp Bagus, 2012)

Žiaduca alternatíva pre slobodnú spoločnosť

= návrat ku koreňom slobody a prosperity:

- osobná sloboda a osobná zodpovednosť,
- rešpekt k vlastníctvu a vlastníckemu právu,
- konkurencia, podložená rôznosťou (aj podmienok),
- decentralizácia, právo na secesiu,
- zmluvná sloboda a dodržiavanie zmlúv a iných dohôd,...

V európskej zóne slobodného trhu alebo mimo eurozónu, príp. EÚ riešiť systémové príčiny (dlhovej) krízy:

- rýchlymi a krátkodobými menovými, fiškálnymi a inými opatreniami (vrát. inflačno-dlhových brzd) a
- najmä systémovými a dlhodobými opatreniami.

Systemové a dlhodobé opatrenia v eurozóne:

- menová a banková reforma s podmienkami pre fungovanie slobodného trhu peňazí (s menovou konkurenciou a bez ECB a centrálnych regulácií)
- reformy verejných financií (nedeficitné hospodárenie vlád so znižujúcimi sa kompetenciami a zasahovaním vlád do životov ľudí a do ekonomiky)
- liberalizácia, deregulácia a podmienky na slobodné trhy mimo trhu peňazí (spolu s vytvorením podmienok pre ďalšie slobody, vrátane práva na secesiu)

Najnaliehavejšou potrebou súčasnosti nie je konštrukcia nového systému, ale odstránenie všetkých zákonných prekážok, ktoré (..) blokujú cestu spontánnej evolúcie, ktorá môže priniesť veľmi užitočné a zatiaľ nie úplne predvídateľné výsledky.“
(Friedrich Hayek, 1976)

***

„Výsledkom menovej reformy by malo byť slobodné bankovníctvo (t.j. bez centrálnej banky), podliehajúce tradičným právnym princípom (teda podložené aj 100 percentným rezervným krytím vkladov na požiadanie)“
(Ludwig Mises, 1912)

Žiaduca alternatíva pre slobodnú spoločnosť:
slobodný trh peňazí s menovou konkurenciou

Základné predpoklady: odstránenie legislatívnych a iných centrálnych prekážok slobodného trhu peňazí.

hnutie za slobodné peniaze...

Peter Gonda

petergonda@institute.sk, petergonda@gmail.com

www.petergonda.sk, www.konzervativizmus.sk

